

De institutionele geschiedenis van de Hoge Raad van Financiën (1996-2011)

Luc BUFFEL
Adviseur-generaal van Financiën
Studie- en Documentatiedienst van de FOD Financiën

Inhoudstafel

1	Inleiding	79
2	De periode 1996-2001	80
2.1	Samenstelling eind 1996	80
2.2	Enkele punctuele wijzigingen in de samenstelling in de jaren negentig	84
2.3	Samenstelling 1 februari 2000 - 31 januari 2005	84
2.4	Ad hoc werkgroepen en adviezen responsabiliseringsbijdragen	86
3	De periode 2001-2006	88
4	De hervorming van de HRF in 2006	92
4.1	Inleiding en motivering	92
4.2	De eigenlijke hervorming	93
4.3	Algemene beschouwingen over de publicaties van de twee Afdelingen	99
5	Conclusie: algemene beoordeling van de huidige rol van de Hoge Raad van Financiën	101
6	Bijlagen	105
6.1	Bijlage I: Samenstelling van de Hoge Raad van Financiën (31 januari 2011)	105
6.1.1	Bureau	105
6.1.2	Afdeling "Financieringsbehoeften van de Overheid"	106
6.1.3	Afdeling "Fiscaliteit en Parafiscaliteit"	107
6.1.4	Studiecommissie voor de Vergrijzing	108
6.2	Bijlage II: Lijst van de adviezen en verslagen van de Hoge Raad van Financiën	109
6.3	Bijlage III: Lijst van de jaarverslagen over de activiteiten van de Hoge Raad van Financiën in het Belgisch Staatsblad	111

1 Inleiding

Deze tekst die voortbouwt op “de institutionele geschiedenis van de Hoge Raad van Financiën 1936-1996”, valt uiteen in enkele grote blokken die worden afgetekend door een duidelijke breuk in de institutionele structuur: de toestand tot 2002, het jaar waarin de Studiecommissie voor de vergrijzing (scv) wordt opgericht en actief wordt; de toestand tot 2006 en die vanaf 2006, jaar waarin de Hoge Raad van Financiën (hrf) in zijn nieuwe gedaante begint te functioneren.

In bijlage worden enkele documentaire teksten opgenomen. In bijlage I wordt de huidige samenstelling (toestand op 31 januari 2011) opgenomen; bijlage II geeft de volledige lijst weer van de adviezen en verslagen van de hrf en bijlage III tenslotte biedt een lijst van de data van de publicatie in het Belgisch Staatsblad (bs) van de jaarverslagen over de activiteiten en de samenstelling van de hrf. Volledigheidshalve wordt hier nog vermeld dat alle publicaties van de hrf vanaf het jaar 2000 – alsmede de vermelde tekst over de geschiedenis van de hrf in de periode 1936-1996 - beschikbaar zijn op de website van het secretariaat van de hrf, de Studie- en Documentatiedienst van de FOD Financiën ⁽¹⁾.

---

1 Zie <http://www.docufin.fgov.be/intersalgn/hrfcsf/onzedienst/Onzedienst.htm>. Op die website staat ook de “bondige geschiedenis van de Hoge Raad van Financiën 1936-1996”, een samenvatting van de uitvoerige tekst waarnaar hierboven werd verwezen.

2 De periode 1996-2001

In die periode bestond de HRF uit een Bureau en drie permanente afdelingen, "Financieringsbehoeften van de overheid", "Fiscaliteit en Parafiscaliteit" en Financiële Instellingen en Markten". Eerstgenoemde afdeling verleende adviezen over het budgettair beleid en de financieringsbehoeften van de overheden, de ten tweede vermelde afdeling was ertoe gemachtigd advies te geven over alle problemen inzake fiscaliteit en parafiscaliteit en de laatst vermelde afdeling tenslotte was ertoe gemachtigd zich uit te spreken omtrent problemen die verband houden met de aanpassing van de Belgische financiële instellingen en markten aan de groeiende internationalisering en aan de verwezenlijking van de Europese eenheidsmarkt. Het secretariaat werd waargenomen door de Studie- en Documentatiedienst van de FOD Financiën (toen nog Ministerie van Financiën).

2.1 Samenstelling eind 1996

Zoals blijkt uit het Jaarverslag 1996 was eind 1996 ⁽²⁾ de HRF als volgt samengesteld:

Voorzitter: de heer Maystadt, Ph., Minister van Financiën.

Vice-Voorzitter: de heer Van Rompuy, V., professor emeritus van de Katholieke Universiteit van Leuven.

Leden:

- a. Aangeduid door de betrokken departementen en instellingen.
  - ▶ Ministeries van Financiën en van Begroting.
De heren:
Brouhns, G., administrateur-generaal van de Administratie der Tsaaurie;
Van der Stichele, M., inspecteur-generaal van Financiën;
Van Rompuy, P., afgevaardigd beheerder van de Federale Participatiemaatschappij.

2 Vanaf het KB van 22 maart 1995 houdende benoeming van de leden van de HRF, het KB van 22 maart 1995 houdende samenstelling van de afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid" van de HRF en het ministerieel besluit (MB) van 22 maart 1995 tot aanduiding van de vice-voorzitter van de HRF en van de leden van het Bureau van de HRF en tot aanvulling van de samenstelling van de permanente afdelingen "Fiscaliteit en Parafiscaliteit" en "Financiële Instellingen en Markten". De samenstelling is dezelfde als die op 1 juli 1996, die is opgenomen Bijlage I "Samenstelling van de Raad, het Bureau en de afdelingen per 1 juli 1996" van 'Institutionele geschiedenis van de Hoge Raad van Financiën 1936-1996'. Op te merken valt dat volgens het benoemings-KB van 22 maart 1995 L. Coene werd benoemd tot lid van de Afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid" voorgedragen door de Vlaamse regering. Hij werd evenwel vervangen omwille van onverenigbaarheid met zijn senatorschap.

- ▶ Nationale Bank van België.
De heren:
Fraeys, W., vice-gouverneur van de Nationale Bank van België;
Pauwels, J.P., directeur bij de Nationale Bank van België;
Verplaetse, A., gouverneur van de Nationale Bank van België.
- ▶ Ministerie van Economische Zaken.
De heer Verschooten, J., adjunct-commissaris bij het Plan.
- ▶ Ministerie van Sociale Voorzorg.
De heer Englert, M., adviseur bij het Plan.
- ▶ Federaal Planbureau.
De heer Bogaert, H., commissaris bij het Plan.
- ▶ Commissie voor het Bank- en Financiewezen.
De heer Duplat, J.L., voorzitter voor het Commissie voor het Bank- en Financiewezen (CBF).
- ▶ Vlaamse Regering.
De heren:
Meeusen, W., professor aan het Rijksuniversitair Centrum te Antwerpen en de Vrije Universiteit van Brussel.
Vuchelen, J., professor aan de Vrije Universiteit van Brussel.
- ▶ Franse Gemeenschapsregering.
De heer Deschamps, R., professor aan de Facultés Notre-Dame de la Paix te Namur.
- ▶ Waalse Regering.
De heer Tollet, R., voorzitter van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.
- ▶ Brusselse Hoofdstedelijke Regering.
De heren:
Kestens, P., professor aan de Vrije Universiteit van Brussel;
Clemer, G., beheerder-directeur van de Studiedienst van het Vlaams Economisch Verbond.
- ▶ Sector van de openbare of particuliere financiële instellingen.
De heren:
Basecq, Ch., voorzitter van de ASLK-Verzekeringen n.v.;
De Smet, M. (tot 31.3.1996), directeur-generaal van de Belgische Vereniging van Banken;
Bruneel, D., voorzitter van het Directiecomité van de BACOB Bank;
Heremans, D., professor aan het Centrum voor Economische Studiën, Katholieke Universiteit van Leuven;
Delporte, J.M., adjunct administrateur-generaal van de Algemene Administratie der Belastingen;
Ravoet, G. (vanaf 1.4.1996), directeur-generaal van de Belgische Vereniging van Banken.

- b. Aangeduid om reden van hun bijzondere deskundigheid op fiscaal gebied.
De heren:
Autenne, J., professor aan de Université Catholique de Louvain;
Rousseaux, J., voorzitter van de Groep Landbouwkrediet;
Moreau, A., ambtenaar bij het Ministerie van Financiën;
Vanistendael, F., professor aan de Katholieke Universiteit van Leuven;
Porre, M. (tot 30.6.1996), auditeur-generaal bij de Administratie der Directe Belastingen;
Coppens, L (vanaf 1.7.1997), directeur-generaal van de Centrale Administratie van de Bijzondere Belastinginspectie;
Maldague, R., voorzitter van de Commissie voor de Inventaris van het Vermogen van de Staat.
- c. Aangeduid om reden van hun bijzondere deskundigheid op economisch en financieel gebied.
De heren:
Quaden, G., directeur bij de Nationale Bank van België (NBB);
Van Rompuy, V., professor emeritus van de Katholieke Universiteit van Leuven;
Verwilt, H., voorzitter van het Directiecomité van de ASLK-Bank.

Bureau

Voorzitter : De Minister van Financiën, Maystadt, Ph.

Vice-voorzitter : Van Rompuy, V., (voorzitter in afwezigheid van de Minister).

Leden:

De heren:

Bogaert, H. (voorgesteld door het Federaal Planbureau),
Brouhns, G. (vertegenwoordiger van de Minister van Financiën),
Delporte, J.M.,
Heremans, D. (vertegenwoordiger van de Minister van Begroting),
Pauwels, J.P. (voorgesteld door de Nationale Bank van België),

Permanente afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid"

Voorzitter: Van Rompuy, P.

Leden:

De heren:

Brouhns, G.,
Clémer, G.,
Deschamps, R.,
Fraeys, W.,
Kestens, P.,

Meeusen, W. ,
Pauwels, J.P.,
Tollet, R.,
Van der Stichele, M.,
Verplaetse, A.,
Vuchelen, J.,

Permanente afdeling "Fiscaliteit en parafiscaliteit"

Voorzitter: Maldague, R.

Leden:
De heren:
Autenne, J.,
Bogaert, H.,
Clémer, G.,
Coppens, L. (vanaf 1.7.1996, tot 30.06.1996 Porre, M.),
Delporte, J.M.,
Englert, M.,
Moreau, A.,
Porre, M. (tot 30.6.1996) auditeur-generaal bij de Administratie der Directie
Belastingen,
Rousseaux, J.,
Vanistendael, F.,
Van Rompuy, V.,
Verschooten, J.,

Permanente afdeling "Financiële Instellingen en Markten"

Voorzitter: Quaden, G.

Leden:
De heren :
Basecq, Ch.,
Brouhns, G.,
Bruneel, D.,
Delporte, J.M.,
De Smet, M. (tot 31.3.1996),
Duplat, J.L., voorzitter van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen,
Heremans, D.,
Pauwels, J.P.,
Ravoet, G. (vanaf 1.4.1996),
Van der Stichele, M.,
Van Rompuy, P.,
Verwilst,H.

2.2 Enkele punctuele wijzigingen in de samenstelling in de jaren negentig

Vanaf 19 juni 1998 verving J.J. Viseur Ph. Maystadt als voorzitter. Vanaf 12 juli 1999 vervangt D. Reynders J.J. Viseur als voorzitter.

Vanaf 1 maart 1999 verving A. Verplaetse V. Van Rompuy als vice-voorzitter (en als voorzitter in afwezigheid van de minister). Van toen af was A. Verplaetse ook lid van de afdeling "Financiële Instellingen en Markten".

Het lidmaatschap van dhr. M. Van der Stichele hield op op 15 juli 1999.

Vanaf 1 maart 1999 vervangen mevr. M. De Wachter (vice-gouverneur van de NBB) en dhr. G. Quaden (directeur bij de NBB) de heren A. Verplaetse en W. Fraeys in de afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid". Vanaf 1 maart 1999 verving mevr. Fr. Lepoivre-Masai (directeur bij de NBB) dhr. G. Quaden als voorzitter van de afdeling "Financiële Instellingen en Markten".

2.3 Samenstelling 1 februari 2000 - 31 januari 2005

Met ingang van 1 februari 2000 was er een grote hernieuwing van mandaten van de HRF. Hierna volgt de samenstelling op 1 februari 2000. Die laatste samenstelling is die vanaf de inwerkingtreding van het KB van 6 juni 2000 houdende benoeming van de leden van de HRF, het KB van 6 juni 2000 houdende samenstelling van de afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid" van de HRF, het ministerieel besluit (MB) van 14 juni 2000 tot aanduiding van de Vice-Voorzitter van de HRF en tot aanvulling van de samenstelling van de permanente afdelingen "Fiscaliteit en Parafiscaliteit" en "Financiële Instellingen en Markten" van dezelfde Raad:

Bureau

Voorzitter: Reynders, D., de Minister van Financiën.

Vice-voorzitter: Peeters, T., buitengewoon hoogleraar aan de KULeuven (voorzitter in afwezigheid van de Minister).

Leden:

De heren:

Bienstman, M., Vice-Voorzitter – Securities Operations – The Bank of New York;

Bogaert, H., commissaris van het Federaal Planbureau;
Delporte, J.M., Adjunct-administrateur-generaal van de Belastingen;
Jurion, B., gewoon hoogleraar aan de Université de Liège;
Pauwels, J.P., directeur bij de NBB.

Permanente Afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid"

Voorzitter: Van Rompuy, P., gedelegeerd bestuurder van de Federale Participatiemaatschappij

Leden:

Arnoldi, J.P., administrateur-generaal van de Administratie van de Thesaurie;
Bienstman, M.;
Mevr. De Wachter, M., Vice-Gouverneur van de NBB;
Deschamps, R. gewoon hoogleraar aan de facultés Notre-Dame de la Paix te Namur;
Heremans, D., gewoon hoogleraar aan de KULeuven;
Mevr. Janssen, D., studiegelastigde bij Fortis AG;
Jurion, B.;
Mevr. Meulders, D., gewoon hoogleraar aan de ULB;
Pauwels, J.P.;
Quaden, G., gouverneur van de NBB;
Rayp, G., gewoon hoogleraar aan de Universiteit van Gent.

Permanente Afdeling "Fiscaliteit en parafiscaliteit"

Voorzitter : Jurion, B.

Leden:

Mevr. Baltus, F., advocaat;
Bogaert, H.;
Colmant, B., gedelegeerd bestuurder van "Crédit Européen" s.A.;
Delporte, J.M.;
Mevr. Porre, M., hoofdadviseur aan de Confederatie Bouw;
Rayp, G.;
Mevr. Ska, M.H., adviseur van de Studiedienst van het acv;
Van Broekhoven, E., gewoon hoogleraar aan de Universiteit van Antwerpen;
Mevr. Van Hulle, C., gewoon hoogleraar aan de KULeuven;
Verschooten, J., Adjunct-Commissaris van het Federaal Planbureau;
Vuchelen, J., gewoon hoogleraar aan de Vrije Universiteit van Brussel.

Permanente Afdeling "Financiële Instellingen en Markten"

Voorzitter: Mevr. Masai, F., directeur bij de NBB

Leden: :

Cobbaut, R., gewoon hoogleraar aan de UCL;

Farber, A., gewoon hoogleraar aan de ULB;

Duplat, J.L., Ere-Voorzitter van de Commissie voor het Bank- en Financienwezen;

Jurion, B.;

Peeters, T.;

Quaden, G.;

Ravoet, G., Directeur-generaal van de Belgische Vereniging van Banken;

Mevr. Steel, K., Algemeen directeur bij Fortis Bank;

Mevr. Van Hulle, C.;

Vander Vennet, R., gewoon hoogleraar aan de Universiteit van Gent;

Van Rompuy, P.

Studiecommissie voor de Vergrijzing (vanaf 14 september 2001)

Voorzitter: Peeters, T.

Overige leden: zie hoofdstuk 3.

2.4 Ad hoc werkgroepen en adviezen responsabiliseringsbijdragen

In de Raad hebben in die periode verschillende tijdelijke **ad hoc werkgroepen** gefunctioneerd. Op basis van de werkzaamheden in 1996 van de Werkgroep “De economische en financiële gevolgen van een beleid gericht op de geleidelijke vermindering van de schuldquote/BNP” heeft de Raad in mei 1996 volgend advies uitgebracht: “Advies betreffende de economische en financiële gevolgen van een beleid van geleidelijke vermindering van de verhouding overheidsschuld/BNP”.

Op basis van de werkzaamheden in 1996 en 1997 van de Werkgroep “Budgettaire tussenkomsten” werd in december 1997 het advies uitgebracht “De weerslag op de werkgelegenheid van verschillende soorten budgettaire tussenkomsten”. De algemene vergadering van de HRF bracht op basis van de werkzaamheden in 1998 en 1999 van de Werkgroep “betreffende de gevolgen van de uitbreiding van de Europese Unie naar het Oosten” op 26 februari 1999 het volgende advies uit: “Agenda 2000 en de uitbreiding van de Europese Unie naar het Oosten – Economische en Budgettaire vooruitzichten en gevolgen voor de Europese Unie en België”.

In de periode 1994- 2001 publiceert de Afdeling “Financieringsbehoeften van de overheid” omzeggens jaarlijks een **Advies met betrekking tot de responsa-**

biliseringsbijdragen voor het lopende en het komende jaar. De responsabiliseringsbijdrage ten laste van sommige werkgevers van de openbare sector wordt opgelegd aan de gemeenschappen ⁽³⁾ en de gewesten als deelname in de financiering van de effecten die hun beslissingen met betrekking tot de loonpolitiek hebben op de federale begroting voor pensioenen. Die responsabiliseringsbijdrage wordt gestort in het Fonds voor Overlevingspensioenen. Dit louter technische advies betrof enkel de berekeningswijze van de bijdragen. Krachtens §1 van artikel 11 van de bijzondere wet van 27 april 1994 (BS van 25 mei 1994) werd voormelde afdeling er immers mee belast een advies uit te brengen betreffende de voorlopige en definitieve bedragen van de werkelijke responsabiliseringsbijdrage en de elementen die in aanmerking genomen werden voor de berekening ervan. Daarenboven bepaalde §2 van datzelfde artikel dat bij gebrek aan consensus tussen de Regeringen van de Gemeenschappen en de Gewesten, de Koninklijke uitvoeringsbesluiten betreffende de bedragen in overeenstemming moesten zijn met het door de Afdeling uitgebrachte advies.

Door het krachtens de bijzondere wet van 19 mei 1998 (BS van 8 augustus 1998) gewijzigde artikel 11 diende de Afdeling dit advies voorafgaand aan het overleg met de regeringen van de Gemeenschappen en de Gewesten uit te brengen. Om die gewijzigde taak beter te kunnen volbrengen werd het Secretariaat sinds 1999 uitgenodigd als waarnemer op de vergaderingen van de werkgroep “responsabilisering” van alle betrokken administraties.

Met de Bijzondere wet van 5 mei 2003 tot instelling van een nieuwe berekeningswijze van de responsabiliseringsbijdrage ten laste van sommige werkgevers van de openbare sector is het advies van de Afdeling “Financieringsbehoeften van de overheid” van de HRF niet meer nodig.

---

3 Daarnaast ook de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

3 De periode 2001-2006

Door de wet van 5 september 2001 tot waarborging van een vermindering van de overheidsschuld en tot oprichting van een Zilverfonds" (BS van 14 september 2001)⁴ (in het vervolg 'Zilverfondswet') werd binnen de Hoge Raad van Financiën een "**Studiecommissie voor de vergrijzing**" (artikelen 6 tot en met 11) opgericht, wat een belangrijke verruiming van het takenpakket en van de structuur van de Raad vormt.

De Studiecommissie voor de vergrijzing wordt belast met het opstellen van een jaarlijks verslag, waarin de budgettaire en sociale gevolgen van de vergrijzing worden onderzocht. Dit verslag bevat in het bijzonder een raming van de financiële gevolgen op het vlak van de diverse wettelijke pensioenstelsels, de stelsels van de sociale zekerheid van werknemers en zelfstandigen en het stelsel van de inkomensgarantie voor ouderen die verbonden zijn aan de demografische evolutie. De Studiecommissie voor de vergrijzing kan, op eigen initiatief of op verzoek van de regering, tevens onderzoek verrichten naar specifieke aangelegenheden in verband met de vergrijzing (zie voorlaatste alinea van dit deel). Het verslag van de Studiecommissie voor de vergrijzing wordt elk jaar vóór 30 april (krachtens art. 30 van de Programmawet van 23 december 2009, BS van 30 december 2009: 15 juni, zie verderop in de tekst) medegedeeld aan 1° de federale regering; 2° de afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid" van de Hoge Raad van Financiën en 3° de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Nationale Arbeidsraad. De aanbevelingen met betrekking tot het begrotingsbeleid van de overheid, vervat in het jaarlijks advies van de afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid" van de Hoge Raad van Financiën houden in het bijzonder rekening met het verslag van de Studiecommissie voor de vergrijzing. In het Jaarverslag 2002 van de Afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid" van de HRF werd voor het eerst een financieringspad van het Zilverfonds opgesteld op basis van de door de scvv geraamde uitgavenevolutive van de pensioenen.

De Studiecommissie voor de vergrijzing (scvv) is overeenkomstig artikel 10 van de Zilverfondswet van 5 september 2001 als volgt samengesteld. De vice-voorzitter van de HRF (*Th. Peeters en vanaf 1 september 2006 G. Quaden*) en het door het Federaal Planbureau (FPB) voorgestelde lid van het bureau van de HRF (*H. Bogaert en vanaf 1 september 2006 J. Verschooten*) maken er van rechtswege deel uit en nemen respectievelijk het voorzitterschap en het ondervoorzitterschap waar. Aldus maken slechts twee leden van de HRF van rechtswege deel uit van deze Studiecommissie. De overige leden worden door de Koning benoemd (KB van 24 december 2001 houdende benoeming van de leden van de Studiecommissie voor de vergrijzing, BS 23.01.2002, Ed. 2) en worden respectievelijk voorgedragen door het Federaal Planbureau (*M. Englert*), de NBB (*J. Smets*), de Minister van Financiën (*M. Weber*), de Minister van Begroting (*G. De Smet*) en de

4 Thans: de wet van 5 september 2001 tot waarborging van een vermindering van de overheidsschuld en tot oprichting van een Zilverfonds, gewijzigd bij wet van 20 december 2005" (BS van 14 maart 2006).

Minister van Sociale Zaken (*H. Becquaert*). De drie laatstgenoemde leden worden gekozen uit ambtenaren van de Studiedienst van die respectieve departementen. Het mandaat van de leden van de Studiecommissie voor de vergrijzing duurt (zoals dat van de leden van de Hoge Raad van Financiën) vijf jaar en kan hernieuwd worden. In de periode 2005-2009 was dhr. J.-M Close (voorzitter van de raad van bestuur van het RIZIV) waarnemend lid van de scvv. Voorts is in artikel 11 bepaald dat scvv in het kader van haar werkzaamheden de personen kan horen van wie het advies haar nuttig voorkomt. Op derden-deskundigen is reeds beroep gedaan.

De regering stelt jaarlijks een **Zilvernota** op, waarin ze haar beleid met betrekking tot de vergrijzing uiteenzet. De Zilvernota, waarin de regering haar beleid uittekent inzake de uitdagingen van de vergrijzing op sociaal-economisch en budgettair vlak, is een integraal onderdeel van de Algemene Toelichting bij de initiële Staatsbegrotingen, het beleidsdocument van de federale regering over haar budgettair beleid. Voor de opstelling van de Zilvernota steunt de regering op het verslag van de scvv en op het jaarlijks advies van de afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid" van de HRF. De wettelijk uitgestippelde procedure inzake de totstandkoming van de Zilvernota bestaat uit drie fasen: een wetenschappelijke eerste fase met de opstelling van het jaarverslag van de scvv, de tweede zogenaamde adviesfase met de opstelling van het jaarverslag van de Afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid" van de HRF en tenslotte de derde fase, de beleidsfase met de opstelling van de Zilvernota van de regering. Wegens tijdsgebrek kon de vermelde wettelijk uitgestippelde procedure voor de opname van de Zilvernota in de Algemene Toelichting bij de Staatsbegrotingen 2002 niet nageleefd worden; in die Algemene Toelichting werd toen wel een specifiek onderdeel van Afdeling 4: Het begrotingsbeleid, met name "Deel III. Het begrotingsbeleid en de veroudering van de bevolking" opgenomen. De eerste 'volwaardige' Zilvernota is opgenomen in de Algemene Toelichting bij de Staatsbegrotingen 2003.

De voornaamste uitgangspunten van de ramingen van de scvv met betrekking tot de macro-economische context en het sociaal beleid op middellange termijn zijn grotendeels afkomstig van de jaarlijkse "Economische vooruitzichten op middellange termijn" van het **Federaal Planbureau**. Het Federaal Planbureau wordt, gezien zijn ontwikkeling van en vertrouwdheid met demografische en macro-economische modellen op (zeer) lange termijn (*MALTESE*), belast met de deelname aan de uitvoering van de aan de scvv toevertrouwde opdracht, waarvan het tevens het **secretariaat** waarneemt.

Met de aanpassing van de zogenaamde Zilverfondswet in 2005 (wet van 20 december 2005, BS van 14 maart 2006) kreeg de Afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid" er (krachtens artikel 27 bis §2, tweede lid) een kleine opdracht bij. Aan het institutioneel gedeelte van de oorspronkelijke Wet veranderde er evenwel niets. Het betreft een advies van de Afdeling over de wijze van de aanpassing van de aan het Zilverfonds toe te wijzen bedragen indien de jaarlijkse procentuele stijging van het reële bruto binnenlands product tijdens

het betrokken en het vorige begrotingsjaar buiten de percentagevork tussen 2 % en 3 % ligt. In concreto dient de vermelde Afdeling dan een advies uit te brengen over de grootte van het bedrag van de weerslag van overheidsschuldverlagende maatregelen zonder weerslag op het vorderingsaldo waarmee het vorderingenoverschot dan dient verhoogd of verlaagd. Tot op heden heeft ze evenwel geen advies geleverd in het kader van die opdracht, omdat er sindsdien bij gebrek aan vorderingenoverschotten geen toewijzingen waren aan het Zilverfonds, afgezien van de gekapitaliseerde intresten die automatisch aan het vermogen worden toegevoegd.

De algemene aanpassing van de Zilverfondswet was bedoeld om de financiering van het Zilverfonds, dat tot dan toe uitsluitend met occasionele en punctuele niet-fiscale ontvangsten ('one shots') geschiedde, een structureel karakter te geven. Aldus werd voorzien in een tijdpad voor de periode 2007-2012 van aan het Zilverfonds toe te wijzen toenemende bedragen, dat overeenkwam met het voorgeschreven traject (dat maar tot 2010 gaat) van begrotingsoverschotten van het Stabiliteitsprogramma 2006-2009 van België. Via het in de aangepaste Zilverfondswet voorgeschreven structurele financieringstraject op middellange termijn van het Zilverfonds, wordt de directe band tussen het beleid inzake schuldafbouw en de financiering van de pensioenen nog versterkt.

Krachtens art. 30 van de Programmawet van 23 december 2009 (BS van 30/12/2009) wordt de uiterste datum van de terbeschikkingstelling van het jaarlijks verslag van de scvv verschoven van 30 april (uiterste datum van de neerlegging aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers van de aangepaste federale begroting) naar 15 juni. De reden van die verschuiving ligt in het feit dat sinds enkele jaren het FPB zijn "Economische vooruitzichten op middellange termijn" pas halverwege de maand mei publiceert en aldus de scvv in staat wordt gesteld over de meest recente economische vooruitzichten te beschikken.

Naast de jaarlijkse verslagen heeft de scvv ook nog punctuele adviezen verstrekt. "Het Advies inzake de budgettaire enveloppe 2008 bestemd voor welvaartsaanpassingen" van 10 oktober 2006 is opgesteld op vraag van gewezen premier G. Verhofstadt. "Het Advies inzake de uitvoering van bepaalde aspecten van het Generatiepact" van 20 oktober 2006 is opgesteld op vraag van de regering. Die adviezen kaderen in de wet van 23 december 2005 betreffende het Generatiepact krachtens de welke de regering zich ertoe verbindt een budgettaire enveloppe voor telkens een tweejaarlijkse periode voor te behouden aan de herwaardering van de sociale uitkeringen (bovenop hun indexaanpassing).

Het "Advies met betrekking tot de budgettaire enveloppe 2009-2010 inzake welvaartsaanpassingen" van juli 2008 vindt zijn wettelijke grondslag in de programmawet van 27 december 2006 die onder meer bepaalt dat "Voor de periode 2009-2010, ... de vaststelling van de enveloppe ... voorwerp zal uitmaken van overleg tussen de regering en de sociale partners op basis van een voorafgaand advies over dit onderwerp vanwege de Studiecommissie voor de vergrijzing."

De afwezigheid van verslagen en activiteiten in 2005 en 2006 van de permanente afdelingen van de HRF is toe te schrijven aan het feit dat de nieuwe samenstelling van de HRF waarvan de mandaten van alle leden afliepen op 31 januari 2005 een ruime tijd in beslag nam. Een aantal leden wenste immers hun mandaat niet te vernieuwen en van de gelegenheid van de hersamenstelling werd gebruik gemaakt om de werking van de Raad te hermoduleren in het bijzonder om rekening te houden met de institutionele ontwikkeling inzake controle op de financiële markten en de concrete institutionele invulling van de opdracht van controle op de overdracht van federaal geïnde fiscale ontvangsten (of een uitbreiding van die opdracht). De bij de hersamenstelling na te leven delicate evenwichten (onder meer taalpariteit) en ook het feit dat de hervorming van de Raad voor advies diende voorgelegd te worden aan de gefedereerde entiteiten, verklaren aldus de lange tijdsperiode van non-activiteit.

4 De hervorming van de HRF in 2006

4.1 Inleiding en motivering

De gewijzigde omstandigheden voornamelijk inzake de financiële regelgeving en in het bijzonder inzake het toezicht op de financiële sector noodzaakten tot een nieuwe hervorming van de Raad.

De afdeling “Financiële Instellingen en Markten” had van bij de start een vrij beperkte adviesbevoegdheid omdat ook de Nationale Bank van België en de toenmalige Bankcommissie adviesbevoegdheid hadden. De wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, hevelde de reeds beperkte adviesbevoegdheid van die afdeling over naar de Commissie voor Bank-, Financie- en Assurantiewezenen (CBFA). Daarenboven werd de Afdeling ‘Financiële instellingen en Markten’ overbodig door de creatie van twee nieuwe instellingen die beide adviesbevoegdheden hadden. De oprichting krachtens de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten van de ‘Raad van toezicht van de Overheid der Financiële Diensten’ (OFD)⁽⁵⁾ en van het ‘Comité voor financiële stabiliteit’⁽⁶⁾ gaf institutioneel vorm aan een nauwere samenwerking tussen de Commissie voor het Bank- en Financiewezenen (CBF), de Controledienst voor de Verzekeringen en de NBB. Omwille van het verliezen van haar bestaansreden schaft het besluit van 3 april 2006 de afdeling “Financiële Instellingen en Markten” dan ook af.

Anderzijds werd bij koninklijk besluit van 28 februari 2002 een nieuwe afdeling “Controle op de overdracht van de federaal geïnde fiscale ontvangsten” opgericht waarvan de taak erin ging bestaan via een jaarlijks advies, controle uit te oefenen over de toepassing van de wettelijke en reglementaire bepalingen inzake de overdracht van federaal geïnde fiscale ontvangsten aan de lokale besturen. Die nieuwe afdeling is evenwel nooit daadwerkelijk opgericht. Wel is een deel van het takenpakket na discussies over de reikwijdte van de te bestuderen overdrachten van de federaal geïnde fiscale ontvangsten, overgedragen naar de afdeling “Fiscaliteit en Parafiscaliteit”, dit met het oog op vereenvoudiging en met de zorg alle adviesbevoegdheden inzake fiscaliteit en parafiscaliteit op het niveau van de Hoge Raad van Financiën, in één afdeling samen te brengen.

5 De Raad, die officieel werd geïnstalleerd op 10 maart 2004, had de bevoegdheid om, op verzoek van de betrokken ministers of op eigen initiatief, adviezen uit te brengen over kwesties die verband houden met de organisatie en de werking van de financiële instellingen en markten.

6 Dit Comité, dat effectief werd opgericht op 31 juli 2003, was een soort discussieforum dat aangelegenheden behandelde van gemeenschappelijke belang voor de NBB en de CBFA.

4.2 De eigenlijke hervorming

De hervorming is voorgeschreven en uitgewerkt in het Koninklijk Besluit van 3 april 2006 betreffende de Hoge Raad van Financiën (BS van 13.04.2006)⁷. De tekst die hierna volgt komt grotendeels overeen met de tekst van het KB zelf, waarvan de structuur getrouw wordt overgenomen. Tevens zijn elementen van het huishoudelijk reglement en andere verduidelijkingen erin verwerkt.

Koninklijk Besluit van 3 april 2006 betreffende de Hoge Raad van Financiën

HOOFDSTUK I: De Hoge Raad van Financiën

Er wordt bij de Federale Overheidsdienst Financiën, een Hoge Raad van Financiën opgericht, hierna de Raad genoemd. De bevoegdheden van de Raad zijn van technische en raadgevende aard. Onverminderd de bevoegdheden van de afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid", is de Raad ermee belast de Minister van Financiën en de Minister van Begroting te adviseren bij de voorbereiding van het fiscaal beleid, het financieel beleid en het begrotingsbeleid. In het raam van zijn bevoegdheden beraadslaagt de Raad over de aangelegenheden die hem worden voorgelegd door de Minister van Financiën, voor wat betreft aangelegenheden van fiscale of financiële aard, of door de Minister van Begroting voor wat betreft aangelegenheden van budgettaire aard. De Raad kan ook worden bijeengeroepen door de Voorzitter op vraag van tenminste een derde van de Leden. Wanneer de Raad zelf kennis neemt van een probleem, is de meerderheid bestaande uit twee derden van de leden vereist opdat een standpunt zou worden aangenomen. In de andere gevallen volstaat de meerderheid van de benoemde Leden van de Raad voor de goedkeuring van de adviezen of resoluties. De Raad verstrekt aan de Minister van Financiën, op aanvraag van deze laatste of op eigen initiatief, adviezen over de aangelegenheden waarover hij heeft beraadslaagd. De Raad verstrekt aan de Minister van Begroting, op aanvraag van deze laatste of op eigen initiatief, adviezen over de aangelegenheden van begrotingsbeleid waarover hij heeft beraadslaagd. De adviezen of resoluties van de afdelingen, aangevuld met de minderheidsstandpunten, worden door de Voorzitter van de betrokken afdeling overgemaakt aan de Minister van Financiën en aan de Minister van Begroting en door het Secretariaat aan de Leden.

⁷ Dit deel komt grotendeels overeen met de tekst van het KB zelf, waarvan de structuur getrouw wordt overgenomen. Tevens zijn elementen van het huishoudelijk reglement en andere verduidelijkingen erin verwerkt.

HOOFDSTUK II. - *De samenstelling van de Raad*

Vooreerst dient erop gewezen dat de schuin gedrukte namen tussen haakjes de benoemde leden zijn uit het "KB van 5/8/2006 houdende de benoeming van de leden van de HRF". Een tweede naam verwijst naar een lid dat later is benoemd, zie daarvoor bijlage I.

De voorzitter van de Raad is de Minister van Financiën. De Raad telt twee vice-voorzitters aangeduid door de Minister van Financiën en de Minister van Begroting. De ene vice-voorzitter wordt benoemd als vervanger van de voorzitter in geval van diens afwezigheid (*R. Vander Vennet*). De andere vice-voorzitter wordt benoemd als voorzitter van de Studiecommissie voor de vergrijzing, (*G. Quaden*) zoals voorzien in het artikel 10 van de wet van 5 september 2001 tot waarborging van een voortdurende vermindering van de overheidsschuld en tot oprichting van het Zilverfonds. De twee vice-voorzitters maken geen deel uit van de permanente afdelingen. De voorzitter leidt de debatten. Hij neemt niet deel aan de stemming. De Raad wordt samengesteld uit (art. 5):

- 1° zes leden door Ons (= via KB door de federale regering) benoemd wegens hun bijzondere onderlegdheid en ervaring op budgettair en economisch gebied:
  - a) drie leden op voordracht van de Nationale Bank van België (*N. De Batselier, J Hilghers, P. Praet*);
  - b) één lid op voordracht van de Minister van Financiën (*I. Standaert / G. Vander Stichele*);
  - c) één lid op voordracht van de Minister van Begroting (*A. Boon*);
  - d) één lid op gezamenlijke voordracht van de Minister van Financiën en van de Minister van Begroting (*L. Coene*);
- 2° zes leden door Ons benoemd wegens hun bijzondere onderlegdheid en ervaring op financieel en economisch gebied, op voordracht van de Minister van Financiën en van de Minister van Begroting en op voordracht van de Regeringen van de gemeenschappen en van de gewesten, onder wie:
  - a) twee leden worden voorgedragen door de Regering van de Vlaamse Gemeenschap (*W. Demeester-De Meyer, G. Peersman*);
  - b) één door de Regering van de Franse Gemeenschap (*Fl. Thys*);
  - c) één door de Regering van het Waalse Gewest (*G. Pagano*);

- d) twee door de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waarvan een lid tot de Franse taalrol (*C. Servaty*) en het andere tot de Nederlandse taalrol behoort (*E. Degreef*);
- 3° zes leden door Ons benoemd wegens hun bijzondere onderlegdheid op fiscaal gebied, onder wie een wordt voorgedragen door de Regering van het Waalse Gewest (*L. Simar*) indien ze het wenst, één door de Regering van de Franse Gemeenschap (*B. Colmant*) indien ze het wenst, twee door de Regering van de Vlaamse Gemeenschap indien ze het wenst (*J. Hanssens/G. Clémer, W. Moesen*) en twee door de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest indien ze het wenst, waarvan een lid tot de Franse taalrol (*M. Verdonck*) en het andere tot de Nederlandse taalrol behoort (*H. Matthijs*);
- 4° vier leden door Ons benoemd, wegens een bijzondere onderlegdheid op fiscaal of parafiscaal gebied, op voordracht van de Minister van Financiën en waarvan twee op voorstel van de Minister van Begroting (*M. Mannekens, L. Denys*) en één respectievelijk op voorstel van de Minister van Sociale Zaken (*Ch. Quintard*) en van het Federaal Planbureau (*J. Verschooten*);
- 5° twee leden door Ons benoemd wegens hun bijzondere onderlegdheid en ervaring op fiscaal gebied, op voordracht van de Minister van Financiën (*V. Tai, B. Jurion*);
- 6° twee vice-voorzitters van de Raad.

Art. 6. Het mandaat van de leden van de Raad duurt vijf jaar; het kan worden vernieuwd. Op 31 augustus 2011 lopen de huidige mandaten van de leden van de Raad dus af.

HOOFDSTUK III. - De organisatie en werking van de Raad

Een **bureau** wordt belast met de voorbereiding en de organisatie van de werkzaamheden van de Raad. Het bureau bestaat uit de voorzitter, de twee vice-voorzitters (*R. Vander Vennet, G. Quaden*), de voorzitters van de permanente afdelingen (*L. Coene, B. Jurion*), het lid voorgedragen door de Minister van Financiën overeenkomstig artikel 5, 1°, b (*I. Standaert/G. Vander Stichele*), een lid voorgedragen door de Minister van Begroting (*A. Boon*), van een lid vertegenwoordiger van de Nationale Bank van België (*P. Praet*) en van het lid vertegenwoordiger van het Federaal Planbureau (*J. Verschooten*).

In de Raad worden twee permanente afdelingen samengesteld:

- 1° de permanente afdeling "Financieringsbehoeften van de overheid";
- 2° de permanente afdeling "Fiscaliteit en Parafiscaliteit".

Voor de leden van beide afdelingen gelden dezelfde professionele onverenigbaarheden. De leden van een afdeling kunnen geen mandaten uitoefenen van lid van de Wetgevende Kamers, van lid van het parlement ⁽⁸⁾ van een gemeenschap of een gewest, van bestendig afgevaardigde, van burgemeester of van schepenen van gemeenten met meer dan dertigduizend inwoners. Zij mogen geen deel uitmaken van het kabinet van een lid van de Federale Regering of van een lid van een Regering van de gemeenschappen en de gewesten.

De permanente afdeling **“Financieringsbehoeften van de overheid”** is samengesteld uit een voorzitter en uit elf andere leden door Ons op voordracht van de Ministers van Financiën en van Begroting benoemd. De voorzitter is het lid dat overeenkomstig artikel 5, 1°, d, gezamenlijk door de Minister van Financiën en de Minister van Begroting wordt voorgedragen. Tot de elf in het eerste lid bedoelde leden behoren in ieder geval:

- ▶ het lid overeenkomstig artikel 5, 1°, b, voorgedragen door de Minister van Financiën;
- ▶ het lid overeenkomstig artikel 5, 1°, c, voorgedragen door de Minister van Begroting;
- ▶ de drie leden van de Raad voorgesteld door de Nationale Bank van België;
- ▶ de zes leden van de Raad bedoeld in artikel 5, 2°.

De helft van de in deze paragraaf bedoelde leden zijn Franstalig, de andere helft Nederlandstalig.

De afdeling vervult de opdrachten bedoeld in artikel 49, § 6, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten (BFW).

Dit betreft de opstelling van een jaarlijks advies over de financieringsbehoeften van de overheden (de nationale overheid, de Gemeenschappen en de Gewesten) ⁽⁹⁾. Bovendien kan de afdeling op elk ogenblik ambtshalve of op vraag van de Minister van Financiën een advies opstellen over de opportuniteit de leningcapaciteit van een overheid te beperken, in functie van de noodzaak om de economische unie en de monetaire overheid niet in het gedrang te brengen, om verstoringen van het interne en externe monetaire evenwicht te vermijden alsmede om een structurele ontsporing van de financieringsbehoeften te voorko-

8 Wat betreft de afdeling “Fiscaliteit en Parafiscaliteit” wordt nog het woord Raad in de plaats van parlement gebruikt.

9 Die overheden zijn vermeld in de Memorie van toelichting bij het Artikel 49 §6 van de BFW. In de praktijk betreft het de gezamenlijke overheid, bestaande uit Entiteit I (federale overheid en Sociale Zekerheid) en Entiteit II (Gemeenschappen, Gewesten en Lokale Overheden).

men. De afdeling heeft tot nu toe nog nooit een dergelijk advies uitgebracht. Wanneer de Minister van Financiën aan deze afdeling in uitvoering van artikel 49, § 6, derde lid, een advies vraagt, dan stelt hij een termijn vast binnen welke dit advies moet gegeven worden. Deze termijn mag niet minder dan vijftien dagen bedragen. In uitzonderlijke en behoorlijk met redenen omklede omstandigheden kan de termijn minder dan vijftien dagen bedragen, zonder evenwel tot minder dan drie werkdagen herleid te worden.

De permanente **afdeling "Fiscaliteit en Parafiscaliteit"** bestaat uit twaalf leden:

- ▶ de zes leden bedoeld in artikel 5, 3°;
- ▶ de vertegenwoordiger van de Minister van Sociale Zaken;
- ▶ de vertegenwoordiger van het Federaal Planbureau;
- ▶ twee leden aangewezen door de Minister van Financiën;
- ▶ twee leden aangewezen door de Minister van Begroting.

De voorzitter van de afdeling wordt gekozen door en onder haar leden. De afdeling is gemachtigd binnen de perken van de bevoegdheden van de Raad, op vraag van de Minister van Financiën of op eigen initiatief, een advies uit te brengen over alle algemene problemen op fiscaal en parafiscaal gebied.

De afdeling brengt jaarlijks advies uit omtrent de overdracht van fiscale ontvangsten door de Federale Overheid geïnd voor rekening van de lokale besturen. Sedert oktober 2007 publiceert de Afdeling jaarlijks een advies omtrent de doorstorting van de federaal geïnde belastingen aan de lokale overheden. In het Verslag aan de Koning bij het KB van 3 april 2006 staat: "Teneinde de lokale besturen bij de controle van de overdrachten te betrekken zal de Minister van Financiën de Gewesten uitnodigen elk twee deskundigen aan te duiden die, naar aanleiding van het jaarlijks advies betreffende de overdrachten, de leden van de afdeling bij de uitvoering van die taak kunnen bijstaan." De Minister van Financiën heeft in oktober 2006 contact opgenomen met de ministers-presidenten van de Vlaamse Gemeenschap, het Waalse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap. Elk van die deelregeringen heeft twee deskundigen aangeduid die aan de werkzaamheden van de Afdeling hebben deelgenomen.

De Raad kan in zijn schoot tijdelijke werkgroepen oprichten waarvan hij de opdracht en de samenstelling bepaalt. Een **secretariaat**, waarvan de leden aangewezen worden door de Minister van Financiën is belast met het bijstaan van de Raad, het bureau, de permanente afdelingen en de werkgroepen. De leden van dit secretariaat worden gekozen uit de personeelsleden van de Studie-

en Documentatiedienst (sDD) van de Federale Overheidsdienst Financiën. De directie van het secretariaat wordt verzekerd door de Directeur-generaal van de Studie- en Documentatiedienst van het Algemeen Secretariaat van de Federale Overheidsdienst Financiën. Het KB van 3 december 2009 houdende regeling van de diensten andere dan operationele van de Federale Overheidsdienst Financiën (BS van 9 december 2009) voorziet dat de sDD deel zal uitmaken van de Stafdienst voor beleidsexpertise en –ondersteuning. Vooralsnog werd dit nog niet geoperationaliseerd en staat de sDD onder de verantwoordelijkheid van de Voorzitter van het Directiecomité. De Stafdienst voor beleidsexpertise en –ondersteuning zal tevens de Administratie van Fiscale Zaken, gespecialiseerd in fiscale wetgeving, omvatten.

HOOFDSTUK IV: Algemene en overige bepalingen

De Raad stelt zijn reglement van inwendige orde op. Het “Huishoudelijk reglement van de Hoge Raad van Financiën”, goedgekeurd door de Minister van Financiën op 12 september 2006, is opgenomen in de brochure “Hoge Raad van Financiën, Reglementering en Samenstelling, 2006. Dit document is beschikbaar bij de sDD van de FOD Financiën, maar is niet gepubliceerd op de website van de vermelde sDD.

Dat reglement kan, onder de voorwaarden welke het bepaalt, voorzien in de toekenning van presentiegeld, van vergoedingen, of in de terugbetaling van onkosten, aan de leden van de Raad alsook aan de personeelsleden van het secretariaat en aan de eventueel geraadpleegde deskundigen. De Raad, het bureau, de permanente afdelingen en de werkgroepen kunnen, in de loop van hun werkzaamheden, de personen horen van wie het advies hun nuttig voorkomt. Desgevallend kunnen zij een beroep doen op externe deskundigen. Ieder jaar stelt de Raad een verslag op over zijn werkzaamheden. Dit verslag wordt in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt (zie bijlage III). Het koninklijk besluit van 20 juni 1989 betreffende de Hoge Raad van Financiën wordt opgeheven. Dit besluit trad in werking de dag waarop het in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt, dus op 13 april 2006.

De concrete aanstelling van de leden wordt geregeld door het “KB van 5 augustus houdende de benoeming van de leden van de Hoge Raad van Financiën”, het “KB van 5 augustus 2006 houdende samenstelling van de afdeling “Financieringsbehoeften van de overheid” van de Hoge Raad van Financiën” alsmede tenslotte het “MB van 16 augustus 2006 tot aanduiding van de vicevoorzitters van de Hoge Raad van Financiën en van de leden van het bureau van de Hoge Raad van Financiën en tot aanvulling van de samenstelling van de permanente afdeling “Fiscaliteit en Parafiscaliteit” van dezelfde Raad”. Die drie besluiten traden in werking op 1 september 2006.

Op te merken valt dat de voorzitter van de afdeling “Financieringsbehoeften” en die van de afdeling “Fiscaliteit en Parafiscaliteit” op een verschillende wijze worden aangesteld. De voorzitter van de afdeling financieringsbehoeften wordt gezamenlijk voorgedragen door de Minister van Financiën en de Minister van Begroting, terwijl de voorzitter van de andere afdeling wordt gekozen door en onder haar leden (officieel aangesteld bij ministerieel besluit). Dit verschil is toe te schrijven aan het feit dat de samenstelling van de afdeling “Financieringsbehoeften van de overheid” bepaald werd door artikel 49, § 6 van de Bijzondere Wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten (BS van 17 januari 1989). Voor beide afdelingen voorziet het koninklijk besluit van 3 april 2006 in een gelijk aantal vertegenwoordigers van de Federale Overheid en van de deelregeringen, aldus de opzet van de federale staatsstructuur weerspiegeld in de samenstelling van de HRF.

4.3 Algemene beschouwingen over de publicaties van de twee Afdelingen

De Afdeling “Financieringsbehoeften van de overheid” publiceerde tot voor enkele jaren traditioneel twee verslagen per jaar. Tegen het einde van het eerste kwartaal publiceerde ze een beoordeling van het begrotingsbeleid in het vorige en het huidige jaar, met bijzondere aandacht voor de uitvoering van het Stabiliteitsprogramma van het vorige jaar⁽¹⁰⁾. De naleving van de budgettaire doelstellingen wordt geanalyseerd voor de gezamenlijke overheid en voor de verschillende subniveau’s en de redenen waarom doelstellingen niet werden gehaald worden gespecificeerd. In de vroege zomer werd, mede op basis van de vooruitzichten van de scv, een jaarverslag gepubliceerd met de budgettaire vooruitzichten op middellange en lange termijn, met specifieke aanbevelingen voor begrotingssaldi van de gezamenlijke overheid, de twee entiteiten en de afzonderlijke deelgebieden. Terwijl de evaluatie van het begrotingsbeleid in het eerst vermelde advies niet strikt wettelijk verplicht is, is het jaarlijks advies over de financieringsbehoeften van alle individuele overheden voorgeschreven in artikel 49, §6 van de bijzondere Wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gewesten en gemeenschappen⁽¹¹⁾.

De laatste jaren is het onderscheid tussen beide verslagen een beetje vervaagd en worden de evaluatie van het gevoerde begrotingsbeleid en de budgettaire aanbevelingen naar de toekomst toe soms in één advies geïntegreerd. Bovendien werd de gebruikelijke publicatiekalender in bepaalde jaren gewijzigd, gedeeltelijk als gevolg van een verschuiving in de timing van de indiening van de stabiliteitsprogramma’s. Tenslotte dient in dit verband vermeld dat recentelijk de laatste drie actualiseringen van het stabiliteitsprogramma (inclusief de aan-

10 Tot en met maart 1999 werd een beoordeling geboden van de uitvoering van het Convergenceplan, vanaf maart 2001 van de uitvoering van het Stabiliteitsprogramma.

11 L. COENE, Promoting fiscal discipline in a federal country: the mixed track record of Belgium’s High Council of Finance, “Lessons from Belgium,” paper presented at the Conference on Independent Fiscal Institutions, Budapest, March 18-19 2010, blz. 8.

vulling van september 2009) rechtstreeks werden voorafgegaan door een advies met begrotingsaanbevelingen van de afdeling (het advies van in maart 2009, september 2009 en januari 2010) ⁽¹²⁾.

Afgezien van het jaarlijkse Advies over de doorstorting van de federaal geïnde belastingen aan de lokale overheden publiceert de Afdeling 'Fiscaliteit en Parafiscaliteit' in tegenstelling tot de Afdeling 'Financieringsbehoeften van de overheid' geen regelmatig terugkerende adviezen. Haar Adviezen worden doorgaans uitgebracht op vraag van de Minister van Financiën en beantwoorden aan de concrete nood van het ogenblik om een bepaald fiscaal-economisch beleidsprobleem te verduidelijken en mogelijke oplossingen ervoor te suggereren.

---

12 Ibidem, blz. 9.

5 Conclusie: algemene beoordeling van de huidige rol van de Hoge Raad van Financiën

De gevarieerde samenstelling van de (twee afdelingen van de) Raad als onafhankelijk adviesorgaan bestaande uit deskundigen van hoog niveau, die bovendien de typisch Belgische staatsstructuur enigszins weerspiegelt, staat garant voor een zo onafhankelijk mogelijke en genuanceerde beoordeling. De meerwaarde van de bij meerderheid goedgekeurde adviezen en onderzoeken bestaat onder meer uit het feit dat de consensusteksten een groot maatschappelijk draagvlak genieten. De adviezen verschaffen de politici een genuanceerd beoordelingskader voor het nemen van beslissingen over het budgettaire en fiscaal beleid. De adviezen en aanbevelingen van de Raad leveren weliswaar geen concrete afgewerkte beleidsvoorstellen af maar bakenen meestal de bewegingsruimte af waarbinnen de politieke beslissingen dienen genomen te worden.

Het belang van de *Afdeling 'Financieringsbehoeften van de overheid'* bestaat er onder meer in dat ze een geëigende methodiek heeft opgesteld voor de retrospectieve beoordeling van de budgettaire prestaties van de Belgische overheden en voor de opstelling van een normatief begrotingstraject op middellange termijn waarbij rekening gehouden wordt met de principes van houdbaarheid en intertemporele neutraliteit van het begrotingsbeleid. Sinds de oprichting van de Studiecommissie voor de vergrijzing in uitvoering van de zogenaamde Zilverfondswet doet die Afdeling ook aanbevelingen op lange termijn met het oog op de mogelijke (voor)financiering op lange termijn van de toekomstige budgettaire meerkosten van de vergrijzing.

Bij de beoordeling van de waargenomen evoluties inzake vorderingensaldo en van de uitstippeling van de gewenste toekomstige begrotingssaldi wordt een onderscheid gemaakt tussen het effectief waargenomen saldo, het conjunctuurgezuiverd saldo alsmede het structureel saldo, namelijk het saldo gecorrigeerd voor cyclische invloeden en voor eenmalige verrichtingen. Op basis van dit structureel saldo kan het eigenlijk discretionair begrotingsbeleid beter beoordeeld worden. Bij de beoordeling ex post van het budgettaire beleid komen de verschillen tussen de resultaten van de diverse overheden en de doelstellingen aan het licht, zodat bijstellingen mogelijk zijn door de subentiteiten met realisatieverschillen in de richting van het aanbevolen begrotingstraject.

In de prospectieve werkzaamheden van die Afdeling wordt een houdbaar traject van vorderingensaldi opgesteld dat verenigbaar is met de verwachte evolutie van macro-economische parameters, rekening gehouden met de interdependentie van de diverse overheidsniveaus in België en de financiële stromen tussen die overheidsniveaus. Die Afdeling heeft niet tot taak zich uit te spreken over de inhoudelijke aspecten van het begrotingsbeleid (gewenst uitgavenbeleid, fiscaal beleid) maar hoeft enkel een normatief traject op middellange termijn van vorderingensaldi voor de diverse subentiteiten op te stellen. Daarom

spreekt ze zich niet concreet uit over de wijze om de normatieve begrotings-trajecten te bereiken, maar geeft ze wel de budgettaire randvoorwaarden aan waarbinnen het beleid kan plaatsgrijpen.

De verbintenissen die de deelgebieden hebben aangegaan in de Samenwerkingsakkoorden tussen de Federale overheid, de Gemeenschappen en de Gewesten (begrotingsnormen) en de verdeling van de budgettaire saneringsinspanningen om de becijferde begrotingsdoelstellingen te bereiken, zijn in principe afgeleid van de normatieve begrotingstrajecten van die Afdeling.

Uit een studie ⁽¹³⁾ die loopt tot 2007, blijkt dat de deelgebieden in hun geheel beschouwd de begrotingsnormen hebben nageleefd en dat ze afzonderlijk beschouwd in grote mate de geadviseerde doelstellingen hebben verwezenlijkt. Uiteraard behoort het tot de politieke autoriteiten als beslissingnemers de richtinggevende aanbevelingen om te zetten in concreet beleid. Tenslotte dient er nog op gewezen dat de aanwezigheid van vertegenwoordigers van de deelgebieden in die Afdeling er toe bijdraagt dat de consensusteksten rekening houden met de diverse gevoeligheden van de verschillende overheden; dit is tevens het geval met de andere Afdeling. Aldus draagt die Afdeling bij tot een gecoördineerd budgettair beleid waarbij de budgettaire doelstellingen op middellange termijn van de aparte subentiteiten compatibel zijn met de doelstellingen voor de gezamenlijke overheid, waarop de beoordeling op Europees niveau zich richt.

De eveneens gevarieerde uitgebalanceerde samenstelling van de *Afdeling 'Fiscaliteit en Parafiscaliteit'* tenslotte wordt, zoals dat ook het geval is met de Afdeling Financieringsbehoeften, geacht borg te staan voor genuanceerde oordelen en adviezen. Daarbij worden de fiscale en parafiscale aangelegenheden vanuit diverse invalshoeken en met oog voor de economische effecten niet alleen op korte maar ook op langere termijn bekeken.

De hoofdtaak van de Afdeling 'Fiscaliteit en Parafiscaliteit' bestaat in het opstellen van verslagen en adviezen over bijzondere vraagstukken inzake fiscaal beleid. Ze doet dit op eigen initiatief of op vraag van de Minister.

13 Fédéralisme fiscal et soutenabilité des finances publiques: bilan rétrospectif et perspectives de moyen et long terme, F. DENIL, R. SAVAGE, pp.592-623, in : Quel État pour quelles performances économiques? CIFOP, 18e congrès des Économistes belges de Langue française, édition 2009 (Bruxelles, 26 novembre 2009). In een vroegere studie, met name die van P. VAN ROMPUY, De coördinatie van het budgettair beleid in België: een evaluatie, Documentatieblad, FOD Financiën, 1ste kwartaal 2005, blz. 305-323, bleek ook reeds dat de verschillen van de realisaties met de doelstellingen voor Entiteit I en Entiteit II (deelgebieden tezamen beschouwd) meestal positief uitvielen in de beschouwde periode.

De Minister deed meerdere keren een beroep op de Afdeling bij de voorbereiding van een fiscale hervorming, in het bijzonder bij het hervormen van de vennootschapsbelasting. Dit was het geval in 1991 en meer recent bij de voorbereiding van de hervorming van de vennootschapsbelasting in 2003.

Andere verslagen werden opgesteld vanuit de bekommernis voor de middellange termijn. Dit was in het recente verleden het geval met het verslag “Belasting op arbeid, werkgelegenheid en concurrentievermogen” van 2007 en “Het belastingbeleid en het leefmilieu” van 2009. Het verslag van 2007 onderzocht de modaliteiten en de mogelijke compensaties van een verlaging van de belasting op arbeid in het kader van een budgettair neutrale hervorming. De omvang van de overwogen hervorming bedroeg 2 % van het bbp. De Afdeling schoof volgende mogelijke compensaties naar voren: een verhoging van de btw-tarieven en een verbreding van de btw-grondslag, een vermindering van de fiscale uitgaven, een hervorming van de spaarfiscaliteit en een verhoging van de milieufiscaliteit, in het bijzonder een belasting op energie en vervoer.

De Afdeling heeft dit laatste punt uiteraard opnieuw aangesneden in haar verslag van 2009, dat evenwel ruimer van opzet was. Het verslag van 2009 beperkte zich niet tot de milieubelastingen maar onderzocht ook in welke mate het bestaande belastingstelsel maatregelen bevat die een negatieve invloed kunnen hebben op het leefmilieu. Het bestudeerde eveneens milieugerelateerde fiscale stimuli. Het verslag concentreerde zich op drie domeinen: de belasting op energie, de belasting van het vervoer en de relaties tussen woonomstandigheden en het milieu.

Het verslag “belasting van de huren en hervorming van de onroerende fiscaliteit”, werd in 1997 opgesteld op vraag van de Minister. De Afdeling behandelde er de wenselijkheid om, in het kader van een ruimere hervorming van de vastgoedfiscaliteit, de werkelijk geïnde huurgelden te belasten.

Bepaalde andere verslagen waren meer technisch en dus meer punctueel van aard, zoals het verslag van 1993 “Vergelijkende analyse van het fiscaal stelsel van groepsverzekeringen en pensioenfondsen” of ook, heel recent, het Advies betreffende de schommelingen van de ‘verdeelsleutel’ die de Financieringswet heeft ingesteld voor de verdeling over de gewesten van het toegewezen gedeelte van de personenbelasting.

In de jaren ‘90 heeft de Afdeling meermaals gebruik gemaakt van haar initiatiefrecht. Ze heeft aldus verscheidene verslagen en adviezen uitgebracht over vraagstukken inzake Europees fiscaal beleid: de eerste voorstellen van Richtlijn “CO₂-energie”, de voorstellen van het Ruding rapport over de harmonisatie van de vennootschapsbelasting, de harmonisatie van de spaarfiscaliteit en het btw-overgangsstelsel. De belangrijkste bijdrage die de Afdeling op eigen initiatief heeft geleverd, blijft echter zonder twijfel haar verslag van 1998 over “De verde-

ling van de bevoegdheden inzake fiscaal beleid tussen verschillende overheidsniveaus" dat het delicate vraagstuk behandelde van de fiscale autonomie van de gewesten. Dat verslag, dat de Afdeling eenparig goedkeurde, formuleerde een reeks voorstellen die de wetgever van 2001 hebben geïnspireerd.

6 Bijlagen

6.1 Bijlage I: Samenstelling van de Hoge Raad van Financiën (31 januari 2011) ⁽¹⁴⁾

6.1.1 Bureau

Voorzitter:	REYNDERS, Didier, Minister van Financiën
Vice-voorzitters:	VANDER VENNET, Rudi, hoogleraar aan de Universiteit van Gent, ter vervanging van de voorzitter in geval van diens afwezigheid;
	QUADEN, Guy, gouverneur van de NBB, voorzitter van de Studiecommissie voor de vergrijzing.
Leden:	
de Heer	BOON, Alfons, Voorzitter van de FOD Budget en Beheerscontrole (vertegenwoordiger van de Minister van Begroting)
de Heer	COENE, Luc, Vice-Gouverneur van de NBB, (voorzitter van de Afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid)
de Heer	JURION, Bernard, hoogleraar aan de Université de Liège, (voorzitter van de Afdeling Fiscaliteit en Parafiscaliteit)
de Heer	PRAET, Peter, directeur van de NBB, (voorgesteld door de Nationale Bank van België)
de Heer	QUADEN, Guy (vice-voorzitter)
Mevrouw	VAN DER STICHELE, Géraldine, responsable Validation de l'Offre et Etudes STIB, (vertegenwoordiger van de Minister van Financiën) ⁽¹⁵⁾
de Heer	VANDER VENNET, Rudi (vice-voorzitter)

¹⁴ De vermelde beroepen zijn die welke werden uitgeoefend op het ogenblik van de benoeming.

¹⁵ Vanaf 1 augustus 2009 (KB van 31 augustus 2009 houdende benoeming van een lid van de Hoge Raad van Financiën, BS van 7.9.2009), ter vervanging van mevr. I. Standaert, voordien Coördinator – FOD Budget en beheerscontrole.

de Heer   VERSCHOOTEN, Jan, Adjunct-commissaris van het Federaal Planbureau, (voorgesteld door het Federaal Planbureau)

6.1.2 Afdeling “Financieringsbehoeften van de Overheid”

Voorzitter:

de heer   COENE, LUC

Leden:

de heer   BOON, Alfons (voorgedragen door de Minister van Begroting)

de heer   DE BATSELIER, Norbert, directeur van de NBB, (voorgesteld door de Nationale Bank van België)

de heer   DEGREEF, Eric ,hoogleraar aan de Vrije Universiteit van Brussel, (voorgesteld door de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

Mevrouw   DEMEESTER-DE MEYER, Wivina, Gewezen Minister, (voorgesteld door de Vlaamse Regering)

de heer   HILGERS, Jean, directeur van de NBB, (voorgesteld door de Nationale Bank van België)

de heer   PAGANO, Giuseppe, hoogleraar aan de Université de Mons-Hainaut, (voorgesteld door de Regering van het Waalse Gewest)

de heer   PEERSMAN, Gert, hoogleraar aan de Universiteit van Gent, (voorgesteld door de Vlaamse Regering)

de heer   PRAET, Peter, directeur van de NBB, (voorgesteld door de Nationale Bank van België)

Mevrouw   SERVATY, Christine, Verantwoordelijke van de cel macro-economische analyse IBSA, (voorgesteld door de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

Mevrouw   VAN DER STICHELE, Géraldine, Responsable Validation de l’Offre de Etudes STIB, (voorgedragen door de Minister van Financiën) ⁽¹⁶⁾

---

16   Vanaf 1 augustus 2009, ter vervanging van mevr. I. Standaert.

Mevrouw THYS, Florence, adviseur Institut Emile Vandervelde, (voorgesteld door de Regering van de Franse Gemeenschap)⁽¹⁷⁾, thans geen lid meer

Waarnemer:

De heer HEUKEMES, Norbert, vertegenwoordiger van de Duitstalige Gemeenschap.

6.1.3 Afdeling “Fiscaliteit en Parafiscaliteit”

Voorzitter : de heer JURION, Bernard

Leden:

de heer COLMANT, Bruno, voorzitter van de Raad van Bestuur en Gedelegeerd bestuurder Euronext Brussels, (voorgedragen door de Regering van de Franse Gemeenschap), thans geen lid meer

de heer DENYS, Lieven, advocaat, (aangewezen door de Minister van Begroting)

de heer CLÉMER, Guy, Head of Economic Studies van Pharma.be vzw, (voorgedragen door de Vlaamse Regering)⁽¹⁸⁾, thans geen lid meer

Mevrouw MANNEKENS, Marleen, bedrijfsrevisor, (aangewezen door de Minister van Begroting)

de heer MATTHIJS, Herman, hoogleraar aan de Vrije Universiteit Brussel, (voorgedragen door de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

de heer MOESEN, Wim, hoogleraar aan de KULeuven, (voorgedragen door de Vlaamse Regering)

de heer QUINTARD, Christophe, Adviseur - Studiedienst FGTB Fédérale, (voorgesteld door de Minister van Sociale Zaken)

¹⁷ Mevrouw F. Thys neemt sinds 21 september 2009 niet meer deel aan de werkzaamheden van de Afdeling wegens professionele onverenigbaarheid (inspecteur van Financiën geaccrediteerd bij de federale Minister van Financiën). Sindsdien is dhr. Sébastien DURIEUX aangewezen door de Regering van de Franse Gemeenschap.

¹⁸ Vanaf 28 november 2008 (KB van 24 oktober houdende benoeming van een lid van de Hoge Raad van Financiën, BS van 28.11.2008), ter vervanging van de heer Johan HANSSENS, Politiek directeur van de Open VLD.

de heer	SIMAR, Luc, Adviseur Studiedienst van de csc, (voorgedragen door de Regering van het Waalse Gewest)
Mevrouw	TAI, Véronique, FOD Financiën, (aangewezen door de Minister van Financiën)
Mevrouw	VERDONCK, Magali, Docente aan de Facultés universitaires Saint-Louis, (voorgedragen door de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)
de heer	VERSCHOOTEN, Jan (voorgesteld door het Federaal Planbureau)

6.1.4 Studiecommissie voor de Vergrijzing

Voorzitter : de heer QUADEN, Guy

Ondervoorzitter : de heer VERSCHOOTEN, Jan

Leden:

de heer DE SMET, Gert, op voordracht van de Minister van Begroting

de heer BECQUAERT, Henk, op voordracht van de Minister van Sociale Zaken

de heer WEBER, Maurice, op voordracht van de Minister van Financiën

de heer ENGLERT, Michel, op voordracht van het Federaal Planbureau

de heer SMETS, Jan, op voordracht van de Nationale Bank van België

6.2 Bijlage II: Lijst van de adviezen en verslagen van de Hoge Raad van Financiën

nr.	jaar	titel	datum verschijnen	afdeling
83.	1996	Advies betreffende de uitvoering van het Convergenceplan in 1995	februari 1996	Financieringsbehoeften van de Overheid
84.	1996	Advies over het ontwerp van Koninklijk Besluit houdende de oprichting en organisatie van Easdaq	30 april 1996	Financiële Instellingen en Markten
85.	1996	Jaarverslag 1996	Mei 1996	Financieringsbehoeften van de Overheid
86.	1996	Advies betreffende de vrije dienstverlening op de financiële markten	14 mei 1996	Financiële Instellingen en Markten
87.	1996	Advies betreffende de economische en financiële gevolgen van een beleid van geleidelijke vermindering van de verhouding overheidsschuld/BNP	28 mei 1996	Raad
88.	1996	Advies betreffende de definitieve responsabiliseringsbijdrage 1995 en 1996	11 december 1996	Financieringsbehoeften van de Overheid
89.	1997	Advies betreffende de belasting van de huren en hervorming van de onroerende fiscaliteit	4 februari 1997	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
90.	1997	Advies betreffende de uitvoering van het Convergenceplan in 1996	7 maart 1997	Financieringsbehoeften van de Overheid
91.	1997	Jaarverslag 1997	23 juni 1997	Financieringsbehoeften van de Overheid
92.	1997	Advies betreffende "De weerslag op de werkgelegenheid van verschillende soorten budgettaire tussenkomsten"	December 1997	Raad
93.	1998	Advies betreffende de uitvoering van het nieuwe convergentieprogramma in 1997	Maart 1998	Financieringsbehoeften van de Overheid
94.	1998	Jaarverslag 1998	Juni 1998	Financieringsbehoeften van de Overheid
95.	1998	Advies van de Afdeling "Financieringsbehoeften van de Overheid" met betrekking tot het ontwerp van Koninklijk Besluit houdende vaststelling van de responsabiliseringsbijdrage 1997	September 1998	Financieringsbehoeften van de Overheid
96.	1998	De verdeling van de bevoegdheden inzake fiscaal beleid tussen verschillende overheidsniveaus	Oktober 1998	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
97.	1999	Advies over Agenda 2000 en de uitbreiding van de Europese Unie naar het Oosten. Economische en budgettaire vooruitzichten en gevolgen voor de Europese Unie en België.	Februari 1999	Raad
98.	1999	Advies betreffende de uitvoering van het nieuwe convergentieprogramma in 1998	4 maart 1999	Financieringsbehoeften van de Overheid
99.	1999	Jaarverslag 1999	Juni 1999	Financieringsbehoeften van de Overheid
100.	1999	Advies met betrekking tot de responsabiliseringsbijdragen voor 1998 en 1999	24 november 1999	Financieringsbehoeften van de Overheid
101.	2000	Advies: Evaluatie van de weerslag van een vermindering van de BTW op de bouw van privé-woningen	Januari 2000	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
102.	2000	Jaarverslag 2000	19 juli 2000	Financieringsbehoeften van de Overheid
103.	2000	Advies over ontwerpen van Koninklijk besluit tot uitvoering van de wet van 12 augustus 2000		Financiële Instellingen en Markten
105.	2001	Advies met betrekking tot de responsabiliseringsbijdragen voor 2000	8 februari 2001	Financieringsbehoeften van de Overheid
106.	2001	Advies met betrekking tot de uitvoering van het stabiliteitsprogramma in 2000	Maart 2001	Financieringsbehoeften van de Overheid
107.	2001	De hervorming van de vennootschapsbelasting: het kader, de inzet en de mogelijke scenario's	April 2001	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
108.	2001	Advies in verband met de mogelijke invoering van een belasting van het "Tobin"-type	Juni 2001	Fiscaliteit en parafiscaliteit
109.	2001	Jaarverslag 2001	Juli 2001	Financieringsbehoeften van de Overheid
110.	2001	Advies over de definitie van de objectieve criteria voor de raming van de ontvangsten van de gewestelijke belastingen bij ongewijzigd beleid	30 november 2001	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
111.	2002	Advies over de uitvoering van het stabiliteitsprogramma in 2001	Februari 2002	Financieringsbehoeften van de Overheid
112.	2002	Jaarverslag 2002	April 2002	Studiecommissie voor de Vergrijzing
113.	2002	Jaarverslag 2002	Juli 2002	Financieringsbehoeften van de Overheid
114.	2002	Advies over de aftrekken bij de personenbelasting	November 2002	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
115.	2003	Advies over de uitvoering van het Stabiliteitsprogramma in 2002	Februari 2003	Financieringsbehoeften van de Overheid
116.	2003	Jaarverslag 2003	Juli 2003	Financieringsbehoeften van de Overheid
117.	2003	Jaarverslag 2003	Mei 2003	Studiecommissie voor de Vergrijzing

nr.	jaar	titel	datum verschijnen	afdeling
117b	2004	Inventaris van de Milieueffingen	Juli 2004	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
118.	2004	De uitvoering van het Stabiliteitsprogramma in 2003	Maart 2004	Financieringsbehoeften van de Overheid
119.	2004	jaarverslag 2004	April 2004	Studiecommissie voor de Vergrijzing
120.	2004	Jaarverslag 2004	Juli 2004	Financieringsbehoeften van de Overheid
121.	2005	Jaarverslag 2005	Mei 2005	Studiecommissie voor de Vergrijzing
122.	2006	Jaarverslag 2006	Mei 2006	Studiecommissie voor de Vergrijzing
123.	2007	Advies "Naar houdbare en intertemporeel neutrale overheidsfinanciën in het licht van de vergrijzing	Maart 2007	Financieringsbehoeften van de Overheid
124.	2007	Jaarlijks Verslag 2006	Juni 2007	Studiecommissie voor de Vergrijzing
125.	2007	Advies "Evaluatie van de uitvoering van het Stabiliteitsprogramma in 2006 en vooruitzichten voor 2007 – 2011	Juli 2007	Financieringsbehoeften van de Overheid
126.	2007	Verslag "Belasting op arbeid, werkgelegenheid en concurrentievermogen	Augustus 2007	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
127.	2007	Advies "omtrent de doorstorting van de federaal geïnde belastingen van de lokale overheden	Oktober 2007	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
128.	2008	Advies "Evaluatie van de begrotingen 2007 en 2008 en het nieuwe Stabiliteitsprogramma 2008-2011	Juni 2008	Financieringsbehoeften van de Overheid
129.	2008	Jaarlijks Verslag	Juni 2008	Studiecommissie voor de Vergrijzing
130.	2008	Advies met betrekking tot de budgettaire enveloppe 2009-2010 inzake welvaartsaanpassingen	Juli 2008	Studiecommissie voor de Vergrijzing
131.	2008	Advies omtrent de doorstorting van de federaal geïnde belastingen aan de lokale overheden	November 2008	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
132	2009	Advies over de begrotingsvooruitzichten voorafgaand aan het Stabiliteitsprogramma 2009-2014	Maart 2009	Financieringsbehoeften van de Overheid
133	2009	Jaarlijks Verslag 2009	Juni 2009	Studiecommissie voor de Vergrijzing
134	2009	Advies : "Begrotingstrajecten op korte en middellange termijn voor het aangepaste stabiliteitsprogramma 2009-2012"	September 2009	Financieringsbehoeften van de Overheid
135	2009	Advies : Het belastingbeleid en het Leefmilieu"	September 2009	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
136.	2009	Aanvulling bij het Advies: "Begrotingstrajecten op korte en middellange termijn voor het aangepaste stabiliteitsprogramma 2009-2012" van September 2009. Duiding van de implicaties voor de subsectoren van entiteit II en Inzonderheid de gemeenschappen en de gewesten.	Oktober 2009	Financieringsbehoeften van de Overheid
137.	2010	Advies omtrent "de Doorstorting van de Federaal Geïnde Belastingen aan de Lokale Overheden"	Januari 2010	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
138.	2010	Advies omtrent de "Evaluatie 2008-2009 en Begrotingstrajecten ter voorbereiding van het volgende Stabiliteitsprogramma"	Januari 2010	Financieringsbehoeften van de Overheid
139.	2010	Jaarlijks Verslag 2010	Juni 2010	Studiecommissie voor de Vergrijzing
140.	2010	Advies : "De schommelingen van de verdeelsleutel van het aan de gewesten toegewezen gedeelte van de personenbelasting"	November 2010	Fiscaliteit en Parafiscaliteit
141.	2011	Advies : "Omtrent de doorstorting van de federaal geïnde belastingen aan de lokale overheden"	Januari 2011	Fiscaliteit en parafiscaliteit
142.	2011	Evaluatie 2010 en begrotingstrajecten voor het Stabiliteitsprogramma 2011-2015	Maart 2011	Financieringsbehoeften van de Overheid

6.3 Bijlage III: Lijst van de jaarverslagen over de activiteiten van de Hoge Raad van Financiën in het Belgisch Staatsblad

jaar	datum van publicatie in het Belgisch Staatsblad
1997	03.03.1998
1998	05.05.1999
1999	10.03.2000
2000	31.05.2001
2001	15.02.2002
2002	30.05.2003
2003	12.03.2004
2004	08.04.2005
2005	27.12.2006
2006	21.02.2007
2007	26.01.2009

